

1 TIMOTI

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Kristus Yesus aqa Abu Qotei wo nanđi aiyel na e wau di ebeb. Qotei na iga elenej deqa iga Yesus a olo lan qureq na bam unqajqa deqa tarınoqnsim unum.

² O Timoti, e anjam endi nenđrenyosim inoq qarınyonum. E nami Yesus aqa anjam bole ni mermonam qusımqa ino areqaloq di sıngilatem. Deqa ni ijo anđro bole bulonum. Gago Abu Qotei wo gago Tamo Koba Kristus Yesus wo nanđi aiyel ni qa dulosib are boleınjrimqa ni lawo na soqnime.

Iga gisađ anjam kalil gotranjoqnqom

³ E Masedonia sawaq gilqa osımqa ni endegsi mermem, “Ni Efesus qureq di soqne.” Ariya bini e anjam di pulutosiy ni mermqai, “Ni Efesus qureq di olo soqne.” O Timoti, qure dia tamo qudei nanđi Qotei aqa anjam marqa oqnsib gisađ anjam bei ti turtoqnsib tamo unđasari nanđi minjreqnub. Deqa ni Efesus qureq di sosımqa tamo nanđi di sıngila na endegsi minjroqne, “Nıngi gisađ anjam di plaltoqnaib.”

⁴ O Timoti, gisađ tamo nanđi di lađa sa anjam ti nanđo moma nanđo ñam qa ti anjam koba lađa lađa mareleneqnu. Deqa ni na tamo nanđi di minjrimqa nanđo kumbra di uratqab. Nanđo anjam dena tamo unđasari nanđo areqalo tulan ugeugeiyetnjreqnu. Deqa tamo unđasari nanđi di Qotei qa nanđo areqalo sıngilatqa yeqnab gisađ tamo nanđo anjam dena nanđi getentnjreqnu.

Deqa ingi bole bole Qotei na iga egeqnu qaji di nanği qalieqa keresai.

⁵ Gago wau agiende. Iga na tamo unğasari nanği Yesus aqa anjam minjreqnam nanği a qa nanğo areqalo sinğilatoqnsib endegsi poinjreqnu, “Bole, iga Qotei aqa nğamgalaq di une saiçoji unum.” Degsi poinjreqnaqa nanği are bole ti sosib qalaqalaiyo kumbra dauryeqnub.

⁶ O Timoti, tamo qudei nanği kumbra di urateqnu deqa nanği tulañ nanarioqnsibqa anjam laña laña mareñeqnub.

⁷ Bole, nanği Qotei aqa dal anjam plaltqajqa arearetnjreqnaqa mareqnu, “Anjam iga plalteqnum qaji endi anjam bole.” Ariya anjam nanği plalteqnu qaji di aqa utru nanği segi poinjro-saieqnu.

⁸ Iga qalieonum, Qotei aqa dal anjam a bolequja. Ariya iga dal anjam geregere daurqasai di dal anjam dena iga aqaryaigwa keresai.

⁹ Ni que. Qotei a tamo bole nanği qa osiq dal anjam atosai. A dal anjam gotranjo qaji tamo nanği qa osiq dal anjam atej. Nanğo kumbra uge agiende. Nanği diqoqnsib Qotei qoreiyqnsib une ateqnu. Osib Qotei aqa kumbra dauryqa uratoqnsib olo mandam qaji kumbra uge uge yeqnu. Nanği nanğo ai abu ñumsib moyotnjreqnu. Osib tamo qudei nanği dego ñumeleneqnu.

¹⁰ Nanği sambala kumbra yoqnsib laqnu. Nanği unja wo nerenqa uratoqnsib tamo bei bei wo nerenqnsib sambala kumbra yeqnu. Nanği tamo qudei bajinelenqnsib nanği kanğal tamo ateqnu. Nanği gisañ anjam koba maroqnsib olo

puluoqnsib nan̄go gisaŋ anjam di siŋgilateqñub. Osib kumbra uge uge gargekoba yeqñub. Nan̄go kumbra de ti Qotei aqa anjam bole ti ombla jeu atoqnsib unub.

¹¹ Qotei na e qarĩbej deqa e aqa anjam bole di mare mare laqñum. Anjam di rian̄ koba ti unu. Iga areboleboleigwajqa utru agi Qotei a segi.

Qotei a Pol qa dulej

¹² Gago Tamo Koba Kristus Yesus a na e siŋgila ebsiqa marej, “Pol a ijo wau tamo bole sqas. A ijo wau uratqasai.” Osiqa e giltbosiqa aqa wau ijo baŋq di atej. Deqa e a tulaŋ biŋiyeqñum.

¹³ Bole, nami e Yesus aqa ñam misilĩyoqnsim a jeutoqnsim a qa anjam uge uge maroqñem. E nanari tamo sosim ijo areqalo Yesus qa siŋgilatqa uratoqñem deqa e kumbra uge di yoqñem. Yeqnam bati di Qotei a e qa dulej.

¹⁴ Osiqa a e qa are tulaŋ boleiyosiq ijo are tigeltetbej deqa bini e gago Tamo Koba Kristus Yesus qa ijo areqalo siŋgilatoqnsim qalaqalaiyo kumbra dauryeqñum.

¹⁵ Anjam bei agiende. Kristus Yesus a une tamo naŋgi elen̄qa osiq deqa mandamq aiyej. Tamo kalil naŋgi anjam di qusib marqab, “Bole.” O Timoti, e nami une gargekoba yoqñem deqa e une tamo kalil naŋgi tulaŋ buŋjroqñem.

¹⁶ Yesus Kristus a une tamo naŋgi qa tariŋsokobaiyeqñu. Aqa kumbra di tamo un̄gasari kalil naŋgi qalieqajqa deqa a matiq e qa dulej. Di kiyaja? Naŋgi Yesus aqa kumbra di qalieosib a qa naŋgo areqalo siŋgilatosib ñambile gaigai sqajqa deqa.

¹⁷ Qotei a bati gaigai gago Mandor Koba sqas. A moiqa keresai. Iga a unqa keresai dego. A segi Qotei bole. Deqa iga aqa ñam soqtoqnsim a binjiyoqnqom. Bole.

Pol a Timoti minjej, “Ni qoto tamo bulosim kumbra uge kalil gotranjoqne”

¹⁸ O ijo anjro Timoti, Kristen gate nanji nami Qotei aqa medabu osib ni qa anjam babtosib wau emeb. E deqa are qalsimqa anjam endi inoq qarinyonum. Deqa ni sisiyosim daurye. Kristen gate nanjo anjam babteb qaji dena ni sinjilatmoqnmimqa ni qoto tamo bulosim kumbra uge kalil gotranjoqne.

¹⁹ Gotranjoqnsimqa ino areqalo Yesus qa bole sinjilatoqne. Osim qalieqam, ni Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji unum. O Timoti, tamo qudei nanji nanjo uneq di tulan sougetejunub deqa nanji Yesus aqa anjam bole qalieqa keresai. Qotei na nanjo kumbra tingitetnjqra yeqnaq nanji olo urateqnub. Nanji Yesus qa nanjo areqalo sinjilatqa asginjqreqlaqa qobun a sargumq di paraeqnu dego kere nanji areqalo uge uge dau-ryoqnsib laqnub. Kumbra dena nanji tulan uget-njqras.

²⁰ Agi Himeneus Aleksander wo nanji aiyel kumbra uge deqaji yeqnub. Deqa e na nanji aiyel Satan aqa banq di atem. Di kiyaaqa? Nanji aiyel endegsi poinjqajqa, “Bole, iga olo Qotei mis-ilinjqasai.”

2

Iga tamo unqasari kalil nanji qa pailyoqnqom

¹ O Timoti, e anjam kobaquja bei endegsi mermit ni qusim daurye. Ni na Kristen nanği minjroqnimğa nanği tamo uņasari kalil qa pailyoqnsib Qotei binjyoqnebe.

² Osib mandor kokba ti sawa taqato qaji tamo kalil nanği qa ti dego Qotei pailyoqnebe. Yim nanği na iga geregere taqatgesoqñibqa iga kalil lawo na sosim kumbra Qotei a areareteqnu qaji di dauryoqñom.

³ Pailyo deqaji Qotei aqa ñamgalaq di tulan boledamu. Qotei agi iga elenğej qaji.

⁴ Qotei aqa are koba endegsi unu. A na tamo uņasari kalil nanği elenğamqa nanği aqa anjam bole poinjrim ojesqab.

⁵ Iga qalie, Qotei a segi qujai Qotei bole. Kristus Yesus a segi qujai iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiq a yeba waiyej unu.

⁶ Yesus a moiğajqa bati kereonaqa a bosiq a tamo uņasari kalil nanği elenğa marsiq aqa segi ñambile uratosiq moiyej. Aqa kumbra dena Qotei na iga endegsi osorgej, a na tamo uņasari kalil nanği elenğajqa are koba unu.

⁷ Qotei na e giltbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. E aqa anjam palontqajqa wau ti. E bole mermonum. E gisañosai. E aqa anjam plaltoqñitqa sawa bei bei qaji nanği poinjrim Yesus qa nanço areqalo singilatqajqa deqa osiq e wau ebej.

⁸ Deqa ni na Kristen tamo qure qure kalilq di unub qaji nanği minjroqñimğa nanği minjinğ ti ñirinğ ti uratosib Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib nanço bağ soqtoqnsib pailyoqnebe.

Uņasari nanği Qotei aqa anjam dauryosib

wau bole bole yoqnqab di nanjo wala bole

⁹ Ni na Kristen ungasari nanji minjroqnimqa nanji areqalo bole na gara jigoqnebe. Nanji diqoqnsib nanjo gate banqa walatoqnaib. Osib kolilei na ti wala bole na ti nanjo jejamu maqtosib gara wala ti jigoqnaib.

¹⁰ Ni na ungasari nanji minjroqnimqa nanji Qotei aqa anjam dauryoqnsib wau bole bole yoqnebe. Di nanjo wala bole.

¹¹ Ungasari nanji nanjo segi ñam aguq atoqnsib medabu getentoqnsib Qotei aqa anjam quoqnebe.

¹² Nanji Qotei aqa anjam plaltaib. Osib tamo nanjo gate saib. E na nanji saidnjonum. Nanji medabu getentosib anjam segi quoqnebe.

¹³ Ni que. Qotei a Adam namoqna gereiyosiqa bunuqna a Iv gereiyej.

¹⁴ Satan na Adam gisan anjam minjosai. A na Iv gisan anjam minjnaq qusiq dauryej. Osiq deqa a une atej.

¹⁵ Deqa ni na ungasari nanji minjroqnimqa nanji angrotoqnsib angro qa wauoqnebe. Nanji wau di yoqnsib gaigai Yesus qa nanjo areqalo singilatoqnebe. Osib qalaqalaiyo kumbra dauryosib Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib nanjo segi jejamu taqatoqnebe. Yim deqa Qotei na nanji elenqas.

3

Tamo bei a Kristen nanjo gate sqa marsimqa a kumbra bole bole dauryoqnem

¹ O Timoti, ijo anjam endi bole. Deqa ni que. Tamo bei a Kristen nanjo gate sqajqa are qalqas di kere. Di wau bolequja.

² Deqa ni unime. Tamo bei a Kristen nanjo gate sqa marsimqa a kumbra bole bole dauryoqnem. Yim tamo unqasari nanji aqa jejamuq di une bei unqasai. Tamo di a unja aiyeltaiq. A unja qujai segi esoqnem. Osim aqa segi so gegerere taqatosim areqalo bole ti soqnem. Tamo lanaj nanji aqa meq boqribqa oqnsim gegerereinjoqnem. A Qotei aqa anjam palontqajqa wau gegerere poiym anjam palontoqnem.

³ A ya uge uyoqnsim nanarioqnaiq. A urur minjin oqim qotoqnaiq. A lawo na soqnem. A silali koba ti sqajqa are qaloqnaiq.

⁴ A na aqa unja ti aqa angro nanji ti gegerere taqatnjoqnebe. Yim aqa angro nanji aqa anjam gegerere quoqnsib dauryoqnebe.

⁵ A aqa segi unja ti aqa angro nanji ti gegerere taqatnjqasai di a Kristen nanji gegerere taqatnjqasa keresai dego. Deqa a Kristen nanjo gate sqa keresai.

⁶ Ni Kristen tamo bunuj a gate ataim. A gate sqas di a diqosim aqa segi ñam soqtim Qotei na nami Satan ñolawotej dego kere a ñolawotqas.

⁷ Deqa ni tamo bei a Kristen nanjo gate atqa osimqa ni aqa kumbra endeqaji unsim a gate ate. A tamo unqasari Qotei qaliesai qaji nanjo ñamgalaq di ñam bole ti unu. A ñam bole ti sqasai di a gate ataim. Tamo deqaji a gate sqas di tamo qudei nanji a misilinyibqa Satan na a tulan ugeugeiyim a aliemq di sobulqas.

Kristen nanngo wau tamo nanngi areqalo bole ti sosib wauoqnebe

⁸ Tamo qudei nanngi Kristen nanngo wau tamo sqa marsibqa nanngi dego areqalo bole ti sosib kumbra bole bole yoqnebe. Nanngi medabu aiyeltaib. Nanngi ya uge uyoqnsib nanarioqnaib. Nanngi tamo nanngo silali yainjrqaajqa are koba qalaib.

⁹ Nanngi Qotei aqa n̄amgalaq di are gulbe saiqoji sosibqa uli anjam Qotei a nami babtej qaji di siŋgila na ojoqnebe. Uli anjam di iga nami qusim Qotei qa gago areqalo siŋgilatem.

¹⁰ O Timoti, ni na Kristen nanngo wau tamo nanngi gegerere peleinjime. Nanngi wau bole yibqa ni di unsim nanngi wau tamo ate.

¹¹ Nanngo n̄aun̄ nanngi dego areqalo bole ti sosibqa kumbra bole bole yoqnsib nanngo segi so gegerere taqatosib wau kalil Qotei na nanngi enjrej qaji di gegerere ojoqnebe. Nanngi yomu anjam maroqnaib.

¹² Kristen nanngo wau tamo nanngi uŋa aiyeltaib. Nanngi uŋa qujai segi esoqneb. Sosibqa nanngo n̄aun̄ nanngi ti nanngo angro nanngi ti gegerere taqatnjroqnebe.

¹³ Kristen nanngo wau tamo nanngi wau bole yoqnaqab di nanngi n̄am bole ti sosib nanngo areqalo Kristus Yesus qa bole siŋgilatoqnaqab. Deqa nanngi Yesus aqa anjam mare mare laqajqa ulaqasai.

Qotei aqa kumbra nami uliesoqnej qaji di tulan kobaquja

¹⁴ O Timoti, e inoq urur bosiy numqajqa are koba unu. Ariya e mati anjam endi nen̄gren̄yosim inoq qarinyonum.

¹⁵ E inoq urur bqa keresaiamqa ni ijo anjam endi sisiyame. Osim kumbra bole kalil Qotei na Kristen nanği dauryqa areareteqnu qaji di ni geregere poimqas. Kristen nanço utru agiende. Nanği Qotei nambile so qaji aqa segi tamo unğasari unub. Nanği tal ai bul tigeloqnsib Qotei aqa anjam bole sinğilateqnu.

¹⁶ Iga kalil medabu qujaitoqnsim endegsi mareqnum, “Qotei aqa kumbra nami ulitesoqnej qaji di tulañ kobaquja.” Aqa kumbra agiende, A segi tamo bulyonaqa tamo unğasari nanği a unoqneb.

Aqa kumbra bole kalil Mondor Bole na babtosiğ iga osorgej.

Lañ anğro nanği dego a unoqneb.

Aqa wau tamo nanği sawa bei beiq giloqnsibqa aqa anjam mare mare laqnu.

Mandamq endi tamo unğasari nanği a qa nanço areqalo sinğilateqnu.

Qotei na a olo osiq lañ qureq osi oqnaqa a dia ñam kobaquja ej.

4

Gisañ tamo nanği mondoñ bqab

¹ Qotei aqa Mondor a anjam endegsi babtej. Diño bati jojomoqnmqa tamo unğasari gargekoba nanği Yesus qa nanço areqalo sinğilatqa uratoqnqab. Nanği gisañ mondor ti mondor uge uge ti nanço anjam qusib dauryoqnqab.

² Dauryoqnibqa gisañ tamo nanği na nanço areqalo tulañ niñaqyetnribqa nanği nanço segi une poinjrqa keresaiinjrqa.

³ Gisanj tamo nanġi dena anjam uge endegsib tamo unġasari nanġi minjroqnaqab, “Niġi unġataib. Niġi tamotaib. Niġi damu uyaib. Di getento kalil.” O Timoti, anjam di gisanj. Qotei na inġi inġi kalil atelenġej deqa iga inġi inġi di oqa maroqnsim Qotei binjiyoqnsim oqnaqom. Iga Qotei aqa anjam bole qalieosim gago areqaloq di sinġilatejunum deqa iga inġi inġi di oqnaqom.

⁴ Iga qalie, inġi inġi kalil Qotei na atej qaji di bole. Deqa iga inġi bei getentqasai. Iga Qotei binjiyoqnsim inġi inġi kalil di oqnaqom.

⁵ Inġi inġi di Qotei aqa segi inġi bole tintiġ. Qotei a gago pailyo na ti aqa segi anjam na ti inġi inġi di boleteqnu.

Pol na Timoti minġej, “Ni Yesus aqa wau tamo bole soqne”

⁶ O Timoti, ni na ijo anjam kalil endi gago Kristen was nanġi minjroqne. Ni degyqam di ni Kristus Yesus aqa wau tamo bole sqam. Yimqa anjam bole ni ino areqaloq di sinġilateqnum qaji dena ti powo bole ni osim dauryeqnum qaji dena ti ni olo torei sinġilatmesqas.

⁷ Tamo qudei nanġi laġa sa anjam uge uge mareqnaqub. Anjam dena tamo unġasari nanġi nanaritnjqreqnu. Deqa ni anjam di qoreiyosim Qotei aqa kumbra dauryqajqa sinġilaoqne.

⁸ Ni qalie, iga gago jejamu qaloqnsim gegerere taqatoqnaqom di iga sinġila oqnsim sqom. Kumbra dena iga kiñala aqaryaigwas. Di gago jejamu segi aqaryaiyqas. Ariya iga Qotei aqa kumbra dauryqajqa sinġilaoqnaqom di iga mandamq endi so

bole sosim mondon dego iga nambile gaigai sqom. Kumbra dena iga torei aqaryaigwas.

⁹ O Timoti, anjam di bole. Tamo kalil nanği qusib marqab, “Bole.”

¹⁰ Qotei nambile unu qaji a na tamo unğasari kalil nanği elenqajqa waueqnu. Od, a na tamo unğasari a qa nanğo areqalo sinğilateb qaji nanği bole elenje koboqo. Deqa iga Qotei qa tariñoqnsim unum. Utru deqa iga gaigai sinğila na aqa wau ojeqnum.

¹¹ Ijo anjam kalil endi ni na plaltoqnsim Kristen nanği minjroqne.

¹² O Timoti, tamo qudei nanği ni qa mareqnuub, ni anğro kiñala. Tamo nanği dena ino ñam ugetetmaib. Ino anjam maro ti ino walwel ti di ni geregere taqatosim kumbra bole segi yoqne. Osim qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsim Qotei qa ino areqalo sinğilatoqnsim Qotei aqa nğamgalaq di tamo bole une saiqoji soqne. Soqnim Kristen nanği ino kumbra di unoqnsib ni daurmoqnaqab.

¹³ Ariya e inoq urur bqasai di Kristen nanği louqa koroqnaqni ni tigeloqnsim Qotei aqa anjam nenğrenq di unu qaji di sisiyoqnsim anjam aqa damu palontoqne. Osim nanği Qotei aqa gam bole osornjroqne.

¹⁴ Nami Kristen gate nanği ino gateq di nanğo ban atnaqqa Qotei na ni sinğila emej. Bati di tamo bei na Qotei aqa medabu osiq ni qa anjam bei babtej. Deqa ni sinğila di oqnsim Qotei aqa wau ojqa asğimaiq.

¹⁵ Ni gaigai wau di geregere taqatosim sinğila na wauoqne. Yimqa Kristen kalil nanği ino kumbra di unoqnsib maroqnaqab, “Ni Qotei aqa wau bole yeqnum.”

¹⁶ Ni ino segi kumbra ti ino anjam maro ti geregere taqatosim singila na Qotei aqa wau yoqne. Yimqa Qotei na ni ti tamo ungasari kalil ino anjam queqneub qaji nanqi ti elenqas.

5

Kristen kalil nanqi gago was, jaja, ai abu bul unub

¹ O Timoti, ni na tamo qeli nanqi niringitnjroqnaim. Ni lawo na nanqi tingitnjroqne. Ni nanqi tingitnjrqqa osimqa nanqi ino abu bul lawo na tingitnjroqne. Angro meli nanqi ti angro wala nanqi ti dego lawo na tingitnjroqne. Ni nanqi tingitnjrqqa osimqa nanqi ino was bul lawo na tingitnjroqne.

² Unja qeli nanqi dego tingitnjrqqa osimqa nanqi ino ai bul lawo na tingitnjroqne. Unja meli nanqi dego tingitnjrqqa osimqa nanqi ino jaja bul lawo na tingitnjroqne. Ni Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji sosimqa unja meli nanqi tingitnjroqne.

Unja qobul nanqi taqatnjrqajqa anjam

³ Nungo ambleq di unja qobul nanqi unub. Nanqi qudei angro saiqoji. Deqa ni na unja qobul nanqi di kumbra bole osornjroqne.

⁴ Unja qobul qudei nanjo angro ti moma ti soqneib ni na nanqi endegsi minjre, “Nunjo ai ti moma ti nanqi qobulonub deqa ninqi na nanqi taqatnjroqnsib inji inji enjroqniy. Nunjo wau bole agide. Ninqi nami angro kiñilala sonabqa nanqi waukobaoqnsib ninqi gereingqne. Bini nanqi qobulonub deqa ninqi na kamba nanqi taqatnjroqniy. Ninqi kumbra degyqab di Qotei a ninqi qa tulan areboleboleiyqas.”

⁵ Uña qobul qudei nanği anğro saiqoji. Nanği segi unub. Nanği Qotei qa nanğo areqalo sinğilatoqnsib a qa tariñoqnsib qolo ti qanam ti pailyoqnsib unub.

⁶ Ariya nanği qudei nanğo segi jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnub. Deqa nanği moiyoqnsib-junub.

⁷ Deqa ni na uña qobul nanği di minjroqnmıqa nanği Qotei pailyoqnsibqa kumbra bole bole dauryoqnebe. Nanği kumbra degyqab di nanği tamo unğasari kalil nanğo nğamgalaq di une saiqoji sqab.

⁸ Ariya ni que. Tamo bei na aqa segi tal qujai nanği gereinjrqasai di a kumbra tulañ ugedamu yqo. A Yesus qa aqa areqalo sinğilatqa uratobulqo. Ni une. Tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanği kumbra uge deqaji yosaieqnub.

⁹ O Timoti, ni uña qobul nanğo ñam nenğrenyim Kristen nanği na inği inği qa aqaryainjroqncab. Ni uña qobul endeqaji nanğo ñam nenğrenye. Nanği uña qeli wausau 60 onub. Nanği nami tamo qujai segi esoqnebe.

¹⁰ Nanği wau bole bole yoqnebe deqa nanği tamo unğasari nanğo nğamgalaq di uña bolequja. Nanği na nanğo anğro nanği gereinjroqnsib boletnjroqnebe. Tamo lañaj nanği nanğo meq beqncabqa oqnsib gereinjroqnebe. Nanği na Kristen nanğosinğa yansetnjroqnebe. Tamo unğasari nanği gulbe ti sonabqa nanği na aqaryainjroqnebe. Nanği wau bole bole yqajqa sinğilaoqnebe. O Timoti, ni uña qobul deqaji nanğosinğa ñam nenğrenyim Kristen nanği na inği inği qa aqaryainjroqncab.

¹¹ Ariya uña qobul meli nanği sinğila bole unub deqa ni nanğosinğa ñam nenğrenyaim. Nanği qudei olo

tamo oqajqa are prugnjqreqlaqa Kristus qoreiye-qnub.

¹² Nanqi nami anjam singilatosib mareb, “Iga olo tamo oqasai. Iga Kristus aqa wau segi ojqom.” Ariya nanqo anjam di nanqi bunuqna uratosib olo tamo oqajqa are prugnjqreqla. Deqa nanqi unetonub.

¹³ Nanqo kumbra uge bei agiende. Nanqi lalie kobaeqnub. Di segi sai. Nanqi ta talq giloqnsib anjam laqa laqa maroqnsib yomu anjam quqwa-jqa tulaq arearetnjqreqla. Anjam uge uge iga marqajqa getento qaji di nanqi mare mare laqnub.

¹⁴ Deqa e are qalonum, uqa qobul meli deqaji nanqi olo tamo osib anqrotoqnsib nanqo segi tal gereiyonqab di kere. Nanqi degyqab di jeu tamo nanqi na Kristen nanqi misilinjqra keresai.

¹⁵ Ni qalie, uqa qobul meli qudei nanqi Qotei aqa gam bole uratoqnsib olo Satan dauryeqnub.

¹⁶ Ariya Timoti, ni que. Unqasari qudei Yesus qa nanqo areqalo singilateqnub qaji nanqo ai nanqi qobulonub. Deqa ni na nanqi minjqrimqa nanqi nanqo ai nanqi taqatnjqroqnsib inqi inqi enjqroq-qab. Yimqa Kristen nanqi na gulbe di qoboiyqasai. Unqa qobul anqro saiqoji unub qaji nanqi segi Kristen nanqi na taqatnjqroqnsib inqi inqi qa aqaryain-jroqab.

Kristen gate nanqi wau bole yeqnub deqa iga na nanqi gereinjqroqom

¹⁷ Kristen gate nanqi wau bole yeqnub deqa ni na tamo unqasari nanqi minjqrimqa nanqi Kristen gate nanqo nam soqtetnjqroqnsib inqi inqi qa aqaryainjqroqnebe. Kristen gate qudei nanqi Qotei

aqa anjam palontqajqa waukobaoqnsib Qotei aqa gam bole tamo ungasari nanği osornjreqnub. Deqa ni na tamo ungasari nanği minjrimqa nanği Kristen gate nanği di tulan geregereinjroqnebe.

¹⁸ Iga qalie, tamo nanği wauqab di nanço awai oqab. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Makau nanği waukobaoqnsib inği ñenği paraparaiyoqnsib aqa sau taqal ateqnub. Deqa ninği na makau nanği damu uyqa saidnjraib.”

¹⁹ Ariya Timoti, tamo qujai na ni mermqas, “Kristen gate bei a une yqo.” Degsi mermqas di ni aqa anjam quetaim. Ariya tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nanği na degsib mermibqa ni nanço anjam di quetnjre.

²⁰ Kristen gate qudei nanği une yoqnibqa ni na nanği joqsim Kristen gate kalil nanço ulatamuq di tigeltnjrsim nanço une boleq atsim njrintnjre. Yimqa Kristen gate kalil nanği ino kumbra di unsib nanği dego une yqajqa ulaqab.

Pol na Timoti minjej, “Ni Qotei aqa wau geregere taqatime”

²¹ O Timoti, Qotei aqa lanğ angro nanği ti Kristus Yesus ombla nanço ñamgalaq di e sinğila na anjam endegsi ni mermqai. Wau kalil e ino banğ di atem qaji di ni bole taqatosim wauoqne. Ni que. Ni ino leñ qujai nanği ti tamo ñam ti nanği segi geregereinjroqnaim. Ni tamo kalil nanği turtnjrsim geregereinjroqnime.

²² Ni tamo bei a Kristen nanço gate atqa osimqa ino banğ aqa gateq di urur ataim. Ni grotqam di a bunuqna une yimqa ni a ombla une oqam.

Deqa ni ino segi so geregere taqatosim Qotei aqa n̄amgalaq di une saiqoji soqne.

²³ Ariya Timoti, ni mene jaqatiñmeqnu deqa ni bunuqna ya segi uyaim. Ni ya ti wain ti turtosim uyoqne. Yim ino mene olo boleqas.

²⁴ Tamo qudei nan̄go une boleq di unu. Qotei na tamo nan̄gi di awai uge enjrqas. Tamo qudei nan̄go une uliejunu. Bunuqna nan̄go une di dego boleq dqas.

²⁵ Dego kere tamo nan̄go kumbra bole qudei boleq di unu. Kumbra bole qudei boleq dosaiunu. Kumbra di dego boleq dqas. Kumbra di gaigai uliesqa keresai.

6

Kan̄gal tamo nan̄gi kumbra bole segi yoqnebe

¹ Ni na Kristen kan̄gal tamo nan̄gi minjrimqa nan̄gi nan̄go wau qa gate nan̄go ñam soqtoqnsib nan̄go sorgomq di geregere soqnebe. Yimqa wau qa gate nan̄gi Qotei aqa ñam ti Yesus aqa anjam ti misilinyqa keresai.

² Kristen kan̄gal tamo qudei nan̄go wau qa gate nan̄gi dego Kristen. Deqa ni na kan̄gal tamo nan̄gi di minjrimqa nan̄gi endegsib are qalaib, “Gago wau qa gate nan̄gi gago Kristen was. Deqa un̄gum, iga nan̄go anjam gotran̄yoqn̄qom.” Nan̄gi degsib are qalaib. Ni na nan̄gi minjrimqa nan̄gi endegsib are qalqab, “Gago wau qa gate nan̄gi Yesus qa nan̄go areqalo singilateqñub. Deqa iga nan̄gi qalaqalain-jroqn̄qom.” Nan̄gi degsib are qalqab di nan̄gi

nango wau qa gate nangi geregere wauetnjroqñ-qab. O Timoti, ni ijo anjam di plaltoqnsim Kristen nangi minjroqne.

Tamo nangi silali koba oqajqa are qalqab di Satan na nangi uneq breinjrqas

³ Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa anjam kalil bole. Di gisañ anjam sai. Iga anjam di ojgom gam dena iga Qotei aqa kumbra geregere qalieosim dauryqom. Ariya tamo qudei nangi degyosaieqñub. Nangi Yesus aqa anjam di ura-toqnsib olo anjam bei Yesus aqa anjam ti ombla kerekereosai qaji di palonteqñub.

⁴ Tamo deqaji nangi nango segi areqalo dauryqajqa tulañ arearetnjreqnaqa diqoqnsib laqñub. Nangi powo saiqoji sosibqa anjam qudei qa laña laña ñiriñoqnsib ñam qudei qa anjam na qotoqnsib unub. Anjam dena nango are ugetetnjreqnaqa nangi qotoqnsibqa misilin anjam koba maroqnsib areqalo uge ti laqñub.

⁵ Osib nangi gaigai ñirin anjam koba maroqnsib areqalo uge uge na niñaqoqnsib laqñub. Nangi Qotei aqa anjam bole poinjrosai bole sai. Deqa nangi endegsib are qaleqñub, “Iga Qotei aqa kumbra dauryqom gam dena iga ñoro koba ti sqom.” O Timoti, nango anjam di gisañ.

⁶ Bole, iga Qotei aqa kumbra dauryqom gam dena iga lañ goge qaji ñoro koba oqom. Jejamu qa inñi inñi Qotei na egeqñu qaji di iga oqnsim mareqñum, “Inñi di iga qa kere.” Iga degsi mareqñum gam dena dego iga lañ goge qaji ñoro bole oqom.

⁷ Iga qalie, iga nami nambabem di iga inji inji ti nambabosai. Bunuqna iga moiqom di iga inji inji ti olo moiqasai dego.

⁸ Deqa iga endegsi marqom, “Iga inji uyo ti gara ti yala eqnum di kere.”

⁹ Ariya tamo nanji silali koba oqajqa are qaleqnum qaji nanji Satan na walawalainjroqnsiq uneq breinjreanu. Aliem na wagme nanji ojeleneqnu dego kere. Deqa nanji kumbra uge uge yqajqa are prugnjqreanaqa kumbra dena nanji tulan ugetnjreanu. Mondon nanji torei padalqab.

¹⁰ Tamo deqaji nanji silali tulan qalaqalaiyeqnum. Nanjo kumbra di agi kumbra uge uge kalil qa utru. Kumbra dena tamo qudei nanji tinjqreanaqa nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatqa uratoqnsib gulbe gargekoba iteqnum.

Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateqnum qaji nanji nambile bole oqab

¹¹ O Timoti, ni Qotei aqa tamo bole unum deqa ni kumbra uge kalil torei qoreiyosim taqal ate. Osim ni kumbra bole bole yoqnsim Qotei aqa kumbra dauryoqnsim a qa ino areqalo singilatoqnsim tamo ungasari nanji qalaqalainjroqne. Osim ni singila na tigeloqnsim gulbe kalil qoboiyoqnsim tamo ungasari nanji lawo kumbra osornjroqne.

¹²⁻¹³ Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateqnum qaji nanji singila na gurgurobuloqnsib bubuneqnum. Deqa Timoti, ni singila na ururoqne. Osim dena ni nambile gaigai sqam. Nambile di Qotei na ni emqajqa are qalsiq metmej. Qotei

a na qujai ingi ingi kalil nambile enjreqnu. Ni tamo ungasari gargekoba nanjo nãmgalaq di Kristus Yesus aqa ñam ubtoqnem. Deqa Yesus agi nami Pontius Pailat aqa ulatamuq di anjam maroqnej qaji aqa Abu Qotei wo nanjo nãmgalaq di e ni singila na endegsi mermqai.

¹⁴ Anjam ni qusim ojejunum qaji di ni gegerere dauryoqne. Ni anjam di ugetaim. Ugetqasai di tamo nanji ni misilinmqa keresai. Ni anjam di dauryosim gilsim gilsim gago Tamo Koba Yesus Kristus a olo lan qureq na brantim ni unqam.

¹⁵ Yesus bqajqa bati di Qotei a segi na bati atim a bqas. Gago are boletetgwajqa utru agi Qotei a segi. A segi qujai mandam ti ingi ingi kalil ti taqatejunu. A mandor kokba kalil nanjo Mandor Koba. A tamo kokba kalil nanjo Tamo Koba.

¹⁶ A segi qujai moyosaieqnu. A suwanjoq di unu. Aqa suwan di kobaquja. Deqa iga aqa areq di brantqa keresai. Tamo bei na nami aqa ulatamu unosaioqnej. Tamo bei na a unqa keresai. Deqa iga kalil gaigai aqa ñam soqtoqnqom. A bati gaigai singila koba ti sqas. Bole.

Ñoro tamo nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatoqnebe

¹⁷ O Timoti, ni na Kristen tamo ungasari mandam qa ñoro koba ejunub qaji nanji endegsim minjre, “Ningi diqosib nunjo segi ñam soqtaib. Nunjo ñoro urur koboqas deqa ningi ñoro qa are singilataib. Ningi Qotei qa nunjo areqalo singilatosib soqniy. Qotei na ingi bole bole kalil iga egeqnaqa iga oqn-sim areboleboleiqnu.

¹⁸ Deqa ningi kumbra bole bole yoqnsib tamo ungasari nanği aqaryainjroqniy. Osib gaigai nungo inği inği jeiyoqnsib tamo ungasari inği inği qa truqueqnub qaji nanği enjroqniy. Mandam qa ñoro a inği bole edegaib. Inği bole agi tamo ungasari aqaryainjrqaqqa kumbra.” O Timoti, ni na tamo ungasari mandam qa ñoro koba ejunub qaji nanği degsim minjroqne.

¹⁹ Nanği ino anjam di dauryqab di mondon nanği lan goge qaji inği inği tulan koba koroiyib inği inği dena nanği tulan aqaryainjrqaq. Yimqa nanği ñambile bole gaigai sqab.

Pol na Timoti minjej, “Ni Qotei aqa wau geregere taqatesoqne”

²⁰ O Timoti, Qotei na ni wau emej deqa ni wau di geregere taqatesoqne. Tamo qudei nanği anjam uge lanja lanja mareqnub deqa ni nanžo anjam di qoreiye. Tamo nanği di mareqnub, “Iga powo bole ti unum.” Di gisan. Nanği Qotei jeutoqnsib aqa areqalo dauryqa asginjreqnu.

²¹ Tamo deqaji nanği Yesus qoreiyoqnsib a qa nanžo areqalo siŋilatqa urateqnub.

O ijo was, Qotei a ningi kalil qa are boleiyeme. Bole.

Yesus Aqa Anjam Bole 2000
The New Testament in the Anjam language of Papua
New Guinea, 2000 edition
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini,
2000

Copyright © 2000 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2001-01-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

6bd977a8-0139-583b-a367-c04faf6223cc